

NOTA DIÀRIA

Encara no fa vuit dies que la crisi constituï el tema obligat de tots els polítics, i ja novament tornem a estar en plena bancarrota ministerial.

Ni sabem ni volem sapiguer com se resoldrà aquest nou conflicte. Però sigui una o l'altra la solució, cal confessar que en les circumstàncies actuals, si no té un caràcter definitiu, no serà cap remei per a la situació anormal que'l país atravessa. Perquè aquí el problema no és que siguin aquestos o els altres els governants, sinó que hi hagi Govern, això és, que'l Govern actui, que governi. Si no és així, és perdre el temps trencar-se el cap en buscar solucions. Si s'hagués solucionat així la crisi de l'última setmana, avui no'n tornariem a trobar orfes d'un Govern com cal.

Fan una verdadera llàstima els que, cándids, creuen que'ls governs cauen en aquest país per tal o qual conflicte, sigui d'ordre militar sigui d'ordre civil. Els governs aquí no cauen per això. Això és el pretext, però en el fons els governs fracassen perquè no tenen autoritat, perquè no estan investits d'aquell prestigi necessari per a governar, perquè no governen, en una paraula, entregant-se a una continuïtat inhibició que acaba de desprestigiar-los i fer-los estèrils.

Lo que sofreix Espanya en aquestos moments, no són crisi de govern. Són

crisi d'autoritat. Es perquè que avui, com que ningú veu l'home o el govern que pugui treure el país de l'abim on l'han portat els desacerts governamentals, ningú sent el més petit interès per la solucions que's donguin als conflictes polítics. Avui una crisi ministerial ja no apassiona a ningú. Tot-hom veu que, resoltu's com se vulguin els conflictes de Madrid, no hi ha de guanyar ni perdre res el país.

Al país ja no li ve d'una crisi. Acostumat a veure caure governs per manca d'autoritat, ja ha perdut l'esperança de veure governs que governin. I davant d'això, s'entrega a corrents de pesimismo, les quals, de perdurar, han d'acabar de portar-nos al desastre.

Es purament perillós aquest estat de desconfiança col·lectiva. Quan un país perd la confiança en els seus homes, s'escampa arreu l'indisciplina, i es fomenten tota mena de perturbacions. Però avui, si en les altes esferes no's té'l seny necessari per a donar a la crisi actual una solució definitiva, cada dia sentirà el país les conseqüències d'aquesta inestabilitat continua, que tot ho esterilitza i malmet.

Aquí fan falta governants que governin. Per a venir amb una interinitat més, no hi ha necessitat que caiguin uns per a fer pas als altres. Lo que's fa ara és jugar a governs, i això pot portar tristes conseqüències per tothom.

ment belles coses sobre música i que pot estar ben joïós dels seus aprofitats deixebles.....

I veieu, amic Perarnau, no faig res més que dir lo que heu dit vos i francament podria estalviar-m'ho.

Però ja que m'heu fet parlar aprofitaré l'avinentesa, després de remercier als artistes que agradivament delectaren l'altra vetlla, per encarir als nostres conciutadans que posin el llur esforç i tota la bona voluntat perquè puguin sovintejar aquestes vetlles d'art veritable, tan confortadores per l'esperit, en una ciutat industriosa i rica com la nostra! car no solament de pa viuen els pobles més també de l'art que en les seves múltiples manifestacions enlaira l'esperit a les regions serenes de la Bellesa.

RITMOS.

LLIBRE DE LES XIQUES GLOSES

(XVIII)

De la suavitat de la mort

—Què oferirás a la mort el jorn que truqui a la teva porta?

—Si aprofitaré el calzer de la meua vida curull del dolç most dels meus dies d'autumne i de les meves nits d'istiu.

Rabindranath Tagore.

Hi ha uns moments d'una gran buidor interior en que ens sembla que l'esperit surti enfora de nosaltres i es compenetri amb totes les coses.

Generalment som tardaners en gustar i fondre'ns en les nostres sensacions. Però a voltes ens sentim tot el cos en una mena de transport que no sabríem explicar ningú. Llegim en un llibre de Pérez de Ayala, unes frases en anglès que en altre moment no ens farien cap impressió. Coneixiem ja el llibre i l'hem rellegit; Ruth diu: *I loved you, above all. I loved you, my sideet my sideet heart.* Doncs no podem dir la suavitat que hem sentit d'aquestes paraules.

No podem dir res, perquè si parlem fuig tot l'encant de dins nostre.

No podem expressar com hi ha moments d'una secreta lluminositat per apreciar més finament totes les coses. Tot quan llegim ho entenem fins a dins de la seva sang i del seu esperit. Coses de res ens pertorben, i si repetim

I LOVED YOU

ens venen les llàgrimes als ulls. Abstractament l'amar déu ésser això.

Podem sentir l'amor en l'amor mateix en aquestes menes de transports.

Sentim una formigor que ens segueix dels peus fins al cap, i que fa la nostra veu més insegura. Presentim que si mentiem una mica tot el fatill seria desfet. En canvi s'exel·liria si teníem una presència real.

I si la tinguéssim ens moriríem de ser feliços. Cap altre moment no fora així i coneixem que la joia ens faria viure molt. Més, ara, no podríem pas resistir. Ens plauria veure l'ànima encelar-se com una mica de claror que surt d'una esclatxa de porta. Seria un moment d'una tan imponderable suavitat que no ens doldria de perdre la vida. En aquell instant estimaríem com no pot estimar-se ni més forta ni més suaument.

La Mort no és més que una gran suavitat perquè és sols un moment patètic de l'amor. Es el fi racional de suprema suavitat. Aquest és un moment molt fort de la nostra vida. Ens sentim viure molt. Els Sants desfalien d'amor de Déu, oh! tot és amor de Déu i Miracle en aquest món. Tot és sentir una mena d'onada feliç que 'ns taparia el coll i, sense gens d'esforç, sense ni una mica de resistència no respiraríem i ens veuríem que morim. Déu ésser preciosa la faç dels que s'estimen en l'hora santa de morir plegats. Ells es trobaran a l'altra banda del viure i se unirán d'una manera més forta de la que ara poden realitzar. No se per què hom diu d'una manera respectuosa i trista; «el bés fred dels morts». A mi no em fan cap por els morts i sento que el seu bés deu ésser una cosa delectable a mes no poder. Jo sento que la fredor és més forta i dolçament unifica que'l foc. Els vells i la mort i l'hivern són, ara, per mi, les més fortes expressions d'amor. El bés entre els morts deu ésser d'una dolçor exempte de tot egoisme i crudeltat. Hi ha de viure una música superior entre ells. Els esperits deuen tenir una veu finíssima dient:

I LOVED YOU

Si ens parléssim amb la veu dels morts ens podríem millor comprendre que ara. *I loved you. I loved you my sideet my sideet heart!*

No podem contenir-nos més i ens anirem a plorar una mica en un lloc que siguem ben sols.

Ha entrat un home i ens ha dit que estàvem espantosament grocs i pàl·lids.

Us dic en veritat que no podem aguantar la ploma entre els dits. Diu que tenim ensotats els ulls. *I loved you. I loved you.*

Quin plorar més feliç. Quina suavitat més propera de la mort.

J. F. VIDAL I JOVÉ.

EL TESTAMENT D'UN MILIONARI

Nova York, 9.

En són testament, el senyor Frick, el milionari nord-americà que acaba de morir, deixa 25 milions de dòlars a la seva esposa i a la seva filla, i la resta, 117 milions de dòlars, a obres filantròpiques. La Universitat de Princeton reb 15 milions de dòlars, els instituts tecnològics de Harvard i Massachusetts cinc milions de dòlars cada un. L'hotel Frick de Nova York, amb sa magnífica col·lecció d'obres d'art, valuada en 50 milions de dòlars, queda per a la vídua. Després de la mort de la vídua Frick la col·lecció passarà a ser propietat de la ciutat de Nova York.

En Dato és encarregat de formar Ministeri

En Dato al Palau En Dato ajorna fins avui la resposta al Rei

Madrid, 9.

El senyor Dato ha arribat al Palau a les 11'20 i ha passat una hora a la Cambra regia.

Quan a les 12'20 ha sortit del Palau el senyor Dato ha dit:

—S. M. m'ha donat compte de la crisi i de la dimissió presentada pel senyor Sánchez de Toca. El Rei considera que no hi ha motius per a un canvi de política i desitja que jo organitzi un Gabinet. Jo, agraint profundament la confiança amb que Sa Majestat m'honora, he manifestat que no podia donar una resposta, sinó després d'algunes gestions que practicara, i d'acord amb S. M., tornaré a les cinc de la tarda per a donar resposta definitiva.

Després ha afegit el senyor Dato: Jo no podia donar una resposta definitiva sense fer algunes aclaracions.

Després he preguntat al Rei quan podia rebre'm aquesta tarda per a contestar-li i m'ha dit que a les cinc em rebria.

De Valparaís estant

Correspondència especial per a EL PLA DE BAGES.

A la fi havem tingut el goig de veure desembrassar de neu la cordillera, (s'entén la via del carril només), i el 18 d'octubre ha passat el primer tren; des del 12 de maig estava interromput.

Coincidint amb això, ha arribat a Valparaís el vaixell anglès «Tymeric» el qual porta de Buenos Aires cinc mil sacs d'impressos i correspondència de Europa, els quals havien estat detinguts a la cordillera fins que veient que el tren no passava, el Govern argentí va endressar-los per via marítima. Gràcies a Déu que podem tenir noves de la volguda pàtria al cap de tant temps! Sembla que així i tot de fer un mes que havem entrat a la primavera, no vol abonçar el temps, fa un fret de hivern i gairebé boira cada dia. No es veu lluir el sol mes que un cop o dos al mes.

Aprés de les vagues i atemptats anarquistes del passat setembre a Santiago i aquí Valparaís, ha retornat la tranquil·litat.

Ara, a mig octubre, els estudiants han celebrat una festa intitolada de «primavera» que ve a ésser com la «Micareme» de París i Marsella i la «Rúa» del Carnaval de Barcelona, que ha estat molt lluida, i com a Xile no es coneixia Carnaval, han cridat fortament l'atenció els milers de disfressats i els carros guarnits que es presentaren optant a premi.

A la nit, al teatre «Victoria» els estudiants feren una «Vetllada Bufo» en la qual actors i actrius, així com també l'orquestra, eren tots estudiants, i les operetes i intermedis, còmics també, fets per estudiants, tant lletra com música. El jovent estudiós ha fet fruit d'alegrís a la ciutat per espai de tres dies.

S'ha inaugurat una línia de vaixells holandesos d'Anvers a Valparaís i el dia 5 de setembre una altra d'italiana de Génova a Valparaís. Ara diuen que en vindrán també de francesos i fins de xinos (doncs de japonesos ja en venen de la Companyia «Toyo Xishem Kaisha» amb vaixells de 35.000 tones). I d'espanyols res!... El Govern de Madrid no es preocupa de res més que política, però els homes de negoci catalans, bé podrien formar una

Madrid, 9.

A les set menys deu ha sortit del Palau el senyor Dato, essent voltat pels periodistes, que esperaven amb el natural interès el resultat de la conferència amb el Rei.

He donat compte al Rei—ha dit—de les gestions que he realitzat durant la tarda. Com que encara no les he acabades, he sol·licitat del Rei que em concedís un nou ajornament en donar-li la contesta definitiva, ja que he d'evacuar encara dugues o tres consultes que crec d'interès, de les quals podré donar compte demà abans de donar al Rei la contesta definitiva al que de mi ha sol·licitat.

El Rei m'ha concedit un termini fins demà a dos quarts de dotze del matí, per a realitzar aquestes gestions.

companyia catalana de vapors de Barcelona a Sud Amèrica i el nostre comerç podria competir amb els demés europeus i yanquis que importen a Xile gairebé tot quan, aquí s'usa, doncs al país no es fa quasi res.

Ara els productes catalans els compren els francesos i amb marques seves els importen a l'Amèrica fent un bon negoci que els tontos de catalans deixen perdre.

Els olis principalment, tots són catalans, i portats a França venen a Xile i demés punts d'Amèrica amb marques franceses... I qui diu amb els olis amb altres productes passa el mateix!

La vida segueix encarint-se cada dia més, i el canvi puja, (seguint la baixa dels francs i lliures esterlins i dollars), doncs si la moneda estrangera baixa, el canvi d'aquí va amunt. No són els queviures, si que també robes, calçat, lloguers de casa i tot ço demés que va encarint-se sens res que ho justifiqui...

Les pestes de tifus exentemàtic i grippe no volen deixar Xile; han minvat una mica, però encara n'hi han casos a diari. A l'Argentina es parla de la «Bubónica» que fa molts estralls. Déu ens en guardi!

Dies enrera va sortir cap a Anglaterra (comissionat pel Govern xilè), en viatge d'estudi, l'aviador militar Armand Cortinez, l'heroi qui travessà primer que ningú la cordillera dels Andes en viatge d'anada i tornada de Xile a l'Argentina. Diuen que visitarà Espanya per veure els aeròdroms militars d'allà.

Tingui feliç viatge l'heroic tinent xilè, i que l'estada a Europa li sigui profitosa!

CARLOTA GUTERAS.

Valparaís (Xile), octubre de 1919.

Sastreria DE

F. CODINACH

Plaza Major, 3, Pópu, 1

Es confeccionen trajes i abrics a preus económicos

Promptitut en els encàrrecs